

Mainās administratīvās robežas. Kā tās ietekmē tūrisma Vidzemē

Tūrisms ir nozare, kur administratīvās robežas nevar ievērot. Tā veiksmīgai attīstībai būtiskākā ir sadarbība. Vidzemes Tūrisma asociācija dibināta 1997.gadā, un tās biedri ir pašvaldības, to iestādes, tūrisma uzņēmēji, izglītības iestādes, arī tūrisma operatori.

Vidzemes spēks ir mūsu veiksmīgā sadarbība un gatavība jauniem izaicinājumiem,” saka asociācijas valdes priekšsēdētājs Raitis Sijāts.

Reforma paplašina redzējumu

Savulaik vieni no asociācijas dibinātājiem bija pašvaldību institūcija – rajona padomes. Tad notika administratīvi teritoriālā reforma, izveidojās mazāki novadi. Cēsu rajonā vien astoņi.

“Reģionālā reforma notika iepriekšējās ekonomiskās krīzes laikā, un ne katrs mazais novads atbilstu saskatījam tūrisma. Viss atkarīgs no speciālistiem, tikai tad domes vadības ieinteresētības,” saka R.Sijāts un uzsver, ka tūrisma speciālisti ir vērsti uz sadarbību, viņi redz pāri administratīvajām robežām.

R.Sijāts atzīst, ka pēc katras reformas ir jāpārvērtē ieguvumi un zaudējumi; jo lielākas pārmaiņas, jo priekšā lielāki izaicinājumi. “Desmit gadus katrā mazajā novadā tika izveidota sava tūrisma nozares attīstības un atbalsta kārtība. Protams, katrā mazajā novadā, tāpat kā pagastā, ir kas tāds, ar ko ceļotājus ieinteresēt atbraukt apskatīt. Bet to taču zinām, ka tūristam vajag ne tikai šo vienu vietu, bet interesantu maršrutu,” teic asociācijas vadītājs un atgādina, ka sadarbībā tapuši daudzi interesanti maršruti. Iecienīts ir simts kilometrus garais velomaršruts “Piebalgas ainavu ceļi “Mērnīku laiki””. To izstrādājuši jaunpiebaldzēni un vecpiebaldzēni. Braucot var apmeklēt 14 tūrisma objektus.

“Mums leģendu netrūkst, ir skaista daba, kultūrvēstures liecības, industriālais un militārais mantojums, atliek tikai stāstīt. Tūrisma kā svarīgu attīstībai allaž uzsvēra toreizējais Cēsu novads, arī Amatas, Līgatnes, Raunas, Vecpiebalgas un Jaunpiebalgas novads,” vērtē R.Sijāts un atzīst, ka katrs mazais novads vairāk vai mazāk iesaistījās kopējos projektos.

Pēc nesenās administratīvās reformas pašsaprotami, ka katrs kopējā lielajā novadā grib vairāk redzēt savu ieguvumu. “Vērtības ir jāsaliek kopā, lai aptvertu to, kas bija mazajos novados. Tas nav vienkārši. Tāpat arī lielajiem novadiem sadarboties ir jāmacās.

Piemēram, pēc reformas Igaunijā, kad pašvaldības kļuva lielākas, tās kļuva ļoti autonomas, katrai savas idejas, sadarboties ar citiem ir diezgan sarežģīti. To labi redzam pārrobežu projektos,” pārdomās dalās asociācijas vadītājs. Katra pašvaldība pēc apvienošanās meklē savu ceļu. Daudz kopēja jau bijis pirms tam. Jāizmanto tas, kas jau ir, un jāiet tālāk. R.Sijāts atgādina, ka, lai sāktu kaut ko pilnīgu jaunu un sasniegt mērķi, var paiet vismaz pieci gadi.

Lielais Cēsu novads tūristiem tagad kļuvis daudzveidīgāks, kā to piedāvās, atkarīgs no tūrisma speciālistu redzējuma. R.Sijāts atzīst, ka pirms reformas, piemēram, Smiltenes novadā, tūrisms balstījās uz entuziasmu, pašvaldībai tas nebija starp prioritātēm. Tagad, kad pievienota Apes un Raunas pašvaldība, kam tūrisms vienmēr bijis ļoti svarīgs, arī jaunajā novadā ieinteresētība iesaistīties tūrisma projektos ir ļoti aktīva dažādos virzienos.

“Darbu sākušas jaunu novadu pašvaldības, sākas Eiropas Savienības (ES) jaunais plānošanas periods, un ir svarīgi pašiem saprast, ko tūrisma gribam sasniegt, saskatīt ceļus, kā to izdarīt,” atgādina R.Sijāts.

Kopā var izdarīt daudz

Vidzemes Tūrisma asociācija, apvienojot tūrisma nozarē iesaistītos, meklē dažādas iespējas, kā ar ES projektiem veicināt nozares un līdz ar to ekonomikas attīstību ne tikai reģionā. Gadu gaitā dažāda līmeņa projektos sadarbība bijusi ar ļoti daudzām Eiropas valstīm. R.Sijāts piebilst, ka vieglāk nosaukt tās valstis, ar kurām līdz šim nav bijuši kopīgi projekti. Daudzos starptautiskos projektos Vidzemes Tūrisma asociācija ir vadošais partneris.

“Lai īstenotu kādu infrastruktūras sakārtošanas, ierīkošanas projektu, bez pašvaldības iesaistes neiztikt. Vietvarai investējot 15 procentu līdzfinansējumu, var paveikt daudz. Un atkal svarīga sadarbība. Taču, lai kaut ko izdarītu kopīgām mērķim, kaimiņu idejām un interesei jāsakrīt,” teic asociācijas vadītājs.

Tūristus piesaista bijušais dzelzceļš

Viens no daudziem zināmākajiem projektiem ir “Zaļie dzelzceļi”. “Interreg” Igaunijas/Latvijas pārrobežu programmas projekts īstenots, sadarbojoties 25 Vidzemes un Dienvidigaunijas pašvaldībām un organizācijām.

Cēsu novadā projektā iekļauta bijušā dzelzceļa līnija no Ieriķiem uz Žiguriem, bet kopumā maršruts pa zaļajiem dzelzceļiem Latvijā un Igaunijā ir aptuveni 750 km garš. “Daudziem bija skepse, kurš gan ies un brauks ar velosipēdiem pa bijušajiem dzelzceļiem. Bet apmeklētāju skaitītājs rāda, ka pa Amatas dzelzceļa tiltu vidēji gadā katru dienu garām paiet vai ar velosipēdu nobrauc 70 tūristi. Visām bijušajām dzelzceļa stacijām ir saimnieki, kuri supra-

tuši, ka var attīstīt biznesu, jo ir cilvēku plūsma,” stāsta R.Sijāts un uzsver, ka savulaik pašvaldības izšķiršanās pārņemt Ieriķu staciju bijis ilgtermiņa lēmums. Ēka saglabāta, apkārtējie objekti tiek sakārtoti, lai ir ceļotājiem pievilcīgi, tiek īstenotas dažādas ieceres. Kaut vai ikvienam apskatāmā virtuālā realitāte par Cēsu kaujām pie Ieriķu stacijas.

Jaunpiebaldzēni savu zaļā dzelzceļa posmu gan uztur, gan ir izvietota informācija. Tiek rīkotas ekskursijas, pasākumi, lai dzelzceļu apdzīvotu, teritoriju atdzīvīnātu. Diemžēl ikdienā jāsaskaras arī ar ne tik patīkamo. Vaives pagasta Rāmuļos divus gadus pēc kārtas no dzelzceļa uzbēruma kāds gāz atkritumus. Gulbenē bijis līdzīgi, sakārtotā vietā, kur ērti piebraukt, kāds izgāzis vecas riepas. “Kā to novērst? Kā izgāztos atkritumus aizvērt? Tie atkal ir tēriņi pašvaldības budžetam. Jaunpiebaldzēni, piemēram, zaļo dzelzceļu mēdz izmantot smagā tehnika, bet to nedrīkst, arī atjaunotais dzelzceļa tilts ir šaurs. Liekam nožogojuma barjeras,” pastāsta R.Sijāts.

Saprotams, ka bez pašvaldību ieinteresētības un līdzdalības tik lielu projektu nevarētu īstenot. Kaut vai, piemēram, toreizējā Kocēnu pašvaldība noslēdza 60 līgumus ar cilvēkiem, kam pieder īpašumi gar bijušo uzbērumu. Kolēģi citās valstīs atzina, ka viņiem jau četrus noslēgt ir izaicinājums. Brauca pieredzes apmaiņā.

Vēsture interesē

Plašu interesi raisījis asociācijas īstenotais projekts “Militārais mantojums”. Asociācija kopā ar “Lauku ceļotāju” un vēl 24 partneriem izveidojusi Igaunijas un Latvijas militārās vēstures tūrisma maršrutu.

“Zinājām, ka mūsu pusē ir daudz vietu, kas saistās ar brīvības kaujām, nacionālo partizānu cīņām, represēto piemiņu, taču nedomājām, ka nevarēs salikt vienā kartē kopā ar igauniem. Izveidojām savu. Karte ir ļoti pieprasīta. Tas liecina par ceļotāju interesi. Rīkojām vēsturnieku, tūrisma speciālistu un operatoru diskusiju, kā runāt par Latvijas vēsturē nozīmīgām tēmām. Pēc kara Ukrainā brīvības cīņu tēma ieguvusi papildu skanējumu,” stāsta R.Sijāts un piebilst, ka diemžēl ne visi objekti ikdienā ir pieejami. Kaut vai nacionālo partizānu piemiņas vieta Raunas pagasta

“Daiņkalnos”. Apkārt ir privātie īpašumi, tikai reizi gadā pasākuma laikā var apskatīt bijušo mežabrāļu bunkuru un uzzināt likteņstāstus.

Amatnieki atklāj tradīcijas

Sadarbībā ar partneriem Itālijā, Īrijā, Ungārijā, Kiprā, Lielbritānijā, Polijā, Grieķijā un Eiropas Kultūras Tūrisma tīklu īstenots projekts “Kultūras un radošo nozaru ieguldījums Eiropas kultūras un radošajā tūrisma”.

“Diemžēl ieceres izjauca kovids. Bija paredzēta pieredzes apmaiņa, kas izpalika. Daudz darījām attālināti, arī rīkojām meistarklases. Dalībniekiem ir daudz jaunu atziņu. Ja kādam ir kaut kas labāks, ir vērts pārņemt, viņi darīs tāpat, redzot kaut ko vērtīgu pie mums,” stāsta R.Sijāts un uzsver, ka arī citās Eiropas valstīs ir mērķis amatniekus iesaistīt tūrisma. “Ne katrs amatnieks ir tirgotājs. Kovida laiks veicināja sadarbību, un arī amatnieki meklēja gan interneta iespējas, gan citas,” stāsta R.Sijāts.

Asociācija aptaujāja Vidzemes amatniekus, un vairāki desmiti atzina, ka vēlas rīkot meistarklases, tā popularizējot to, ko dara. Tāpat būtu labi, ja arī Cēsīs būtu veikaliņš. Tā radās gan biedrība “Radošie stropi”, gan asociācijas telpās veikaliņš. Te var iegādāties amatnieku un rokdarbnieku izstrādājumus. Par interesi, īpaši vasarā un pirms Ziemassvētkiem, sūdzēties nevar. “Pašvaldības Vidzemē aizvien vairāk atbalsta amatniekus. Rūjiņā ir amatnieku biedrība, kurā ir simts biedru, ir arī savs veikaliņš. Aktivizējušies valmierieši, veido vienotu struktūru amatniekiem novadā. Gulbenē Zaļais tirdziņš ir labs pašvaldības atbalsts amatniekiem. Limbažos amatniekiem ir Burtnieku kvartāls,” pašvaldību atbalstu Vidzemē raksturo R.Sijāts.

Jāstrādā ilgtermiņam

Īstenojot projektus, aizvien rodas jautājums, kas būs pēc tam, kad projekta ieceres būs īstenotas. “Par to arī citās valstīs tiek runāts. Laiks starp vienu projektu un nākamo nav vienkāršs. Protams, ja tika darīts tikai tāpēc, ka bija pieejams finansējums, nākotnē rezultāta nav,” pārdomās dalās piered-

dzējušais tūrisma speciālists.

Arī turpmāk pašvaldībām jārod kopēji mērķi un budžetā jāatvēl finansējums to īstenošanai. Nozīmīgs ir arī atbalsts uzņēmējiem. Veidojot jauno tūrisma pārvaldību novados, ir būtiski aptvert vispirms jau novada teritoriju un tikpat svarīgi ir skatīties pāri administratīvajām robežām ne tikai Vidzemes mērogā, bet plašāk. Tā darot, ieguvēji būs visi.

Ir gandarījums par projektu “Dārza pērles”, kas arī īstenots kopā ar igauniem. Tūrisma piedāvājums “Dārza pērles” jau aptvēris visu Latviju un Igauniju. Izveidota biedrība, kas turpina iesaistīt jaunus dalībniekus, ieinteresē tūrisma operatorus.

Jaunajā ES plānošanas periodā būs pieejami projekti, lai veicinātu amatniecības, gastronomijas iekļaušanos tūrisma. Tāpat kā būs projekti, kurus īstenojot varēs nodrošināt pieejamību tūrisma objektiem. “Plānot varam daudz, un ideju netrūkst. Svarīgi ir atrast ieinteresētos Latvijā un citās valstīs, lai sagatavotu kopīgu projektu,” saka R.Sijāts.

Viņš izsaka cerību, ka jaunajā plānošanas periodā Latvijā ievēros ES nosacījumu minimizēt birokrātiju un par katru zīmuli un papīra lapu nebūs jāraksta atskaitē. “Ne viens vien uzņēmējs birokrātijas dēļ neiesaistījās sev svarīgos projektos, jo nav laika rakstīt pārskatus, kuri neko nedod. Pēdējais plānošanas periods ar to paliks atmiņā: rezultāts nav svarīgs, tikai pārskati,” pārdomās dalās Vidzemes Tūrisma asociācijas vadītājs.

“Pērnā gada sākumā bija optimisms. Tad sākās karš Ukrainā, un martā optimisms lēnām zuda. Prognozēt kaut ko grūti, jāmeklē jauni tirgi, tas būs daudz grūtāk nekā pirms kovida un kara. Vienam izdarīt kaut ko būs ļoti sarežģīti. Jāizstrādā interesanti piedāvājumi, vedsim pie mums tūrisma firmas, mediju pārstāvjus, partnerus, rādīsim, popularizēsim to, kas mums ir. Šis būs izaicinājumu pilns gads. Situācija ir tāda, kādā nozare nav strādājusi,” pārdomās dalās R.Sijāts un atgādina, ka trīs gadus nav bijušas tūrisma nozares iestādes. Zināms, ka februāra sākumā “Balttour” būs, bet dalībnieki satīps vienā zālē. Nākamnedēļ Vidzemes Tūrisma asociācijas pārstāvji brauks uz izstādi Nīderlandē.

“Kovida laiks lika meklēt jaunas iespējas, izstrādāt jaunus maršrutus. Var jau izstrādāt, bet tie ir jāpārdo, jāieinteresē ceļotāji, lai tos izvēlas,” uzsver R.Sijāts un vēlreiz vērs uzmanību, ka tūrisms balstās sadarbībā. □

UZZINĀI

Vidzemes Tūrisma attīstības stratēģijā 2018.līdz 2025.gadam definēts, ka ar Vidzemi (Vidzemes tūrisma reģionu, Vidzemes tūrisma galamērķi) tiek saprasta teritorija, ko apvieno Vidzemes plānošanas reģions, Rīgas plānošanas reģiona teritorija Daugavas labajā krastā, neietve-

rot Rīgu, savukārt ietve-rot Ķegumu un Rembates pagastu Ogres novadā, Zemgales plānošanas reģionā tagadējais Aizkraukles novads. Šādā teritoriālā veidolā tas tiek uztverts kā Vidzemes tūrisma reģions un arī Vidzemes Tūrisma asociācijas darbības zona.

Lappusi sagatavoja
SARMĪTE FELDMANE

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par saturu atbild projekta īstenošanas izdevniecība SIA “Cēsu Druva”.